

Gustáv Polčík (Veľké Kostoľany *1918), bývalý žandár, Prievidžan od roku 1942, celý svoj život zakladal na pravde. Tak ho to učili v Žandárskej škole na skúšku v Bratislave ešte v rokoch 1941 – 1942. Preto sa vždy snažil napraviť veci i okolnosti, ktoré neboli v súlade s jeho poznaním.

Prievidzské nepresnosti

Pamätná tabuľa sovietskeho vojaka Sizikova na Carpathii nie je na správnom mieste, lebo on tam nepadol. Bol zastrelený na inom mieste, a to pri sebedražskom moste. Nevedno prečo tabuľu umiestnili práve na tomto objekte, ktorý je od miesta jeho zahynutia vzdialený viac ako 400 metrov. Text na tabuli znie – „*V týchto miestach položil svoj život za oslobodenie mesta Prievidze 4. apríla 1945 Konstantin Kuzmič Sizikov poručík Sovietskej armády*“. To je prvá nepresnosť. Na ňu sa viaže druhá, ktorú taktiež neviem vysvetliť. Lebo o jeho smrti sa po Prievidzi šíri nepravda. Všeobecne sa hovorí, že bol zastrelený, keď vraj vychádzal opitý z Carpathie. Čo sa naozaj nezakladá na pravde. Ja som síce priamo nevidel ako bol zastrelený, ale mal som to podané od očitého svedka tejto udalosti, a preto by som to rád vysvetlil. Na tom mieste som bol však o nejaký čas osobne, a ešte mi ten dotyčný ukazoval červené fľaky – „vraj tuto boli“.

Obsadzovanie Prievidze postupovalo od Handlovej. Vojaci, boli to traja rozvedčiaci, sa skrývali za terénne prekážky a v tomto prípade to bolo tak, že postupovali po svahu toku Handlovky. Ustupujúca nemecká armáda, vlastne jej tank, naraz vyšiel po Košovskej ceste spoza Carpathie a iste ich posádka zbadala. Zastali, otočili hlavu tým smerom a ťažkým guľometom vyslali do tých miest krátku dávku. Na svahu ležali za sebou a možno ich zabila aj jedna guľka, ktorá preletela cez ich telá. Tam bol smrteľne zranený aj Sizikov, ktorý sa vlastne do Carpathie ani nedostal, a nie že by bol ešte opitý. Tanky sa po incidente vrátili späť a ustupovali smerom na Bojnice, odtiaľ potom ostreľovali celé toto košovské a prievidzské pole. Mysleli si, že Prievidza je už celá obsadená, a to bola len rozvedka.

Ďalšia pamätná tabuľa, umiestnená na bývalom heumannovskom dome, neskôr pľúcnom oddelení, v súčasnosti sa tam nachádza Hornonitrianska knižnica, teda na Košovskej ceste, obsahuje tiež nesprávny text – „*Na večnú*

pamät' hrdinským bojovníkom slávneho Slovenského národného povstania v období 14. IX. 1944 – 3. IV. 1945, väznených a umučených v tejto budove nemeckými fašistickými okupantmi a vrahmi a ich pomáhačmi z Pohotovostných oddielov Hlinkovej gardy. “ Ako žandár vo výkonnej službe v Prievidzi viem, že táto udalosť sa stala v noci z 3. na 4. apríla 1945, v čase, keď nemecká armáda ustupovala. Viem i to, ako aj mnohí iní Prievidžania, že v tejto budove sídlilo Gestapo. Ale viem i to, že do budovy nemal prístup nikto iný, len príslušníci Gestapa a ich pomocný civilný personál. Ani my, ako výkonní žandári, sme tam nemohli vstúpiť. Pred schodiskom, ako ho možno vidieť aj dnes, stála stráž a naozaj nikoho do objektu nevpustila. A preto nemôžem súhlasiť s textom v časti – že sa popráv zúčastnili aj príslušníci PO HG.

Ako som už uviedol, toto sa nezakladá na pravde. Celý tento masaker má na svedomí len a len samotné Gestapo. O veci som sa dozvedel vari na druhý, či tretí deň po udalosti, a to od očitého svedka, ak sa takto dá nazvať. Pretože sa to všetko udialo v noci, preto asi toho veľa nevidel, ale zato počul. Bol to dobrovoľný nočný strážnik Carpathie, lebo vtedajší zamestnanci brali tento podnik „za svoj“ a v noci ho strážili. Podľa jeho výpovede – podišiel k plotu bývalej pánenice z východnej strany a viac-menej počul ruch od budovy Gestapa. Okolo nej už v tom čase boli vykopané obranné zákopy. Tak teda, zakrátko na to počul len akési „puk“ a zastenanie, „puk“ a zastenanie. Toto sa opakovalo niekoľkokrát, počet si už nepamätal. Tie zvuky nepočul ako priame výstrely, ale boli akési tlmené. Moje vysvetlenie – zvuky boli tlmené preto, že do obetí strieľali z tesnej blízkosti do tyla, preto rana bola tlmená a on počul len to „puk“. Podľa výpovede jednej z personálu, ktorá sa zachránila, vraj – „V noci bol vydaný rozkaz, aby sme sa dostavili na Gestapo. To sa mi akosi nepozdávalo, tak som odmietla prísť. Čože ja mám chodiť aj v noci do roboty. A to ma zachránilo, lebo všetci ostatní, ktorí rozkaz poslúchli, boli zastrelení.“ O obetiach som sa presvedčil v nasledujúcich dňoch, keď sa konali úradné exhumácie. Aj pri nich som asistoval.

Som rád, že som mohol poskytnúť tieto informácie na zverejnenie, pretože v mojom veku, 94 rokov, človek nikdy nevie... Nás, pamätníkov na obdobie vojny už asi veľa nebude, preto tieto okolnosti by asi navždy zostali nevysvetlené. Aj pre toto je dobré okrem písomností publikovať aj výpovede ľudí o okolnostiach, ktoré sa v archívoch nenachádzajú.

Gustáv Polčík (1918)